

Kunnskapsdepartementet

Deres ref: 25/1909

Vår ref: JØ

Dato: 07.05.2025

Høring – Forslag til endring i forskrift til universitets- og høyskoleloven, fjerning av krav om gjennomføring av språkopplæring

Akademikerne er hovedorganisasjonen for personer med utdanning på masternivå eller mer. Akademikerne har 13 medlemsforeninger med til sammen 280 000 medlemmer, hvorav mange er ansatt i universitets- og høyskolesektoren.

Akademikerne viser til høring om forslag til endring i forskrift til universitets- og høyskoleloven, § 3-18 og § 3-19 (språkopplæring for rekrutteringsstillinger). Vi gir her våre innspill. Høringssvaret er behandlet i Akademikernes styre.

Akademikerne er opptatt av å ivareta norsk fagspråk og undervisning på norsk. Vi støttet derfor innføringen av språkrav i 2024, men hadde noen merknader til hvordan kravet skulle innføres. Vi mente blant annet at språkravet burde innføres trinnvis og i første omgang begrenses til de som er ansatt i faste stillinger, og at kravet ikke burde kobles til det å bli tilkjent kompetanse i undervisnings- og forskningsstillingene. Vi pekte også på den store internasjonale konkurransen om stipendiater, og at et språkrav ville kunne svekke muligheten for å tiltrekke seg søkere fra ikke-nordiske land. Derfor mente Akademikerne at det for stipendiater burde vurderes en plikt til å tilby språkkurs, heller enn et krav om å gjennomføre språkkurs.

Dette synet står ved lag. Akademikerne kan derfor støtte at språkravet avvikles i sin nåværende form, men vil samtidig peke på to forhold som må ivaretas.

1) Alle må sikres reell mulighet til norskopplæring

Akademikerne er tilfreds med at departementet legger til grunn at alle institusjoner skal tilby norskopplæring for stipendiater og postdoktorer med mål om å oppnå norskferdigheter på minimum nivå A2. Språkravet ble innført uten at det ble avsatt friske midler, og med en stadig mer anstrengt økonomi i sektoren er vi bekymret for at institusjonene vil kunne prioritere dette ned.

Ifølge [Strategi for forskerrekruttering og karriereveier](#) er kun 20 prosent av søkerne til stipendiat- og postdoktorstillingene i landet fra Norge. Det er særlige rekrutteringsutfordringer innenfor STEM-fag og enkelte profesjonsutdanninger. Med en så høy andel utenlandske stipendiater og postdoktorer er det viktig å ha virkemidler for å ivareta norsk fagspråk.

Akademikernes vurdering er at en frivillig ordning, uten insentiver for kandidatene og institusjonene, kan føre til at færre benytter seg av et tilbud om norskopplæring. Det kan imidlertid løses ved å gi kandidatene en reell mulighet til å ta norskopplæring ved at det settes av tid og ressurser til dette. Å beherske norsk er sentralt for at kandidatene skal integreres i det norske samfunnet, og for at de skal ønske å bli værende i Norge etter endt årsmål. Det er derfor viktig at departementet gjør en vurdering av hvilke andre virkemidler som kan supplere tiltakene i handlingsplan for norsk fagspråk for å fremme norsk fagspråk, slik dette fremkommer i høringsnotatet. Departementet må følge utviklingen tett, evaluere og iverksette nødvendige tiltak. Departementet må gjennom styringsdialogen og de årlige budsjettene sørge for at alle stipendiater og postdoktorer sikres en reell mulighet til norskopplæring.

2) Må forhindre ulik undervisningsbelastning mellom norske og utenlandske kandidater

Undervisningen de første tre årene i studiene skal hovedsakelig skje på norsk. Vi har erfart at norske stipendiater og postdoktorer i noen tilfeller pålegges en uforholdsmessig stor andel av undervisningen. Det kan gå utover forskningsandelen for de norskspråklige. Utenlandske kandidater får på sin side lite undervisningserfaring, og mer forskningstid til å fullføre innenfor tidsrammen. Det er viktig at departementet setter inn tiltak for å unngå en slik skjevfordeling.

Med vennlig hilsen,
Akademikerne

—

Lise Lyngsnes Randeberg
Leder

Joakim Østbye
Seniorrådgiver